

2024-től érvényes érettségi követelmények szerinti feladatok

2.1 Az iszlám világ

2.2 Gazdaság, társadalom, állam

2.3 Egyház és kultúra Európában és Magyarországon

2025-OKTÓBER-MAGYAR-EMELT-2.3

A feladat a középkori szerzetességgel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

a) Állapítsa meg, melyik szerzetesrendhez kötődnek tartalmuk alapján a források! Írja a források betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! *Egy betűjel kimarad.*

A) „Eusebius [Boldog Özséb], a kivételes szentségű férfi, [...] az esztergomi egyház kanonokja volt. A világot hátrahagyva a pilisi hegyekben a remeteéletet ölelte magához, ahol sok testvért egybegyűjtött. [...] Ő, isteni sugallattól indítva, összegyűjtötte a szétszórt remeteket, és egy közösséggé formálta őket. Rendünk első priorjává [vezetőjévé] lett.” (*A testvérek élete című műből, 16. század*)

B) „Assisi városa felé vette útját. Amikor a város polgárai észrevették, hogy külseje piszkos, bensőleg pedig megváltozott, örültnek vélték, és az utca sarával meg kavicsokkal dobálták, és mint eszement bolondot, hangosan kiáltozva gúnyolták. Isten szolgálja azonban nem tört meg és nem hátrált meg egyetlen sértés miatt sem, hanem mint süket, áthaladt mindnyájuk között.” (*Egy szent legendája, 13. század*)

C) „A testvérek semmit se sajátítsanak ki, se házat, se földet, se más egyebet. És mint zarándokok és jövevények, akik szegénységben és alázatosságban szolgálnak e világon az Úrnak, menjenek bizalommal alamizsnát [adományt] gyűjteni, és nem kell szégyenkezniük, mert az Úr is szegénnyé lett értünk ezen a földön.” (*Szerzetesi szabályzat, 13. század*)

D) „Bárki, aki társaságunkban, melyet Jézusról kívánunk elnevezni, a kereszt lobogója alatt Isten harcosa kíván lenni, és csak az Urat és annak földi helytartóját, a pápát akarja szolgálni, [...] legyen felkészülve arra, hogy olyan társaság tagja lesz, melynek célja a lelkeknek a keresztény élet és keresztény tanok szerinti gondozása, a hit terjesztése.” (*Szerzetesi szabályzat, 16. század*)

E) „Az apát, aki méltó arra, hogy monostor élén álljon, mindig tartsa emlékezetében, hogy minek nevezik, és az előljáró nevének tetteivel feleljen meg. [...] Éppen azért az apát semmit se tanítson, rendeljen vagy parancsoljon, ami az Úr törvénye ellen van, hanem parancsa és tanítása az isteni igazság kovászaként áradjon szét a tanítványok szívében. [...] Mihelyt tehát az előljáró valamit parancsol, [...] [a testvérek] azonnal letesznek mindent kezükből, [...] s a parancsadó szavát gyorslábú engedelmességben tetteikkel követik.” (*Szerzetesi szabályzat, 6. század*)

Szerzetesrend neve	Forrás betűjele
bencések	
ferencesek	
pálosok	

b) Melyik szerzetesi fogadalomról nem esik szó a forrásrészletekben?

c) Nevezze meg, milyen jellegű / típusú rendet ír le a C) betűjelű forrás!

.....

Nevezzen meg a képek alapján két szerzetesi tevékenységet! Válaszát írja a megfelelő kép alatti pontozott vonalra!

d)

e)

4 pont	
--------	--

2025-MÁJUS-MAGYAR-EMELT-2.3

A feladat a középkori egyházzal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

A) „Ha viszont a következő kijelentést tárják elém: »Te Péter vagy, és én erre a sziklára akarom egyházamat építeni« úgy tudni kell, hogy ez [értsd: a szikla kifejezés] nem a római egyházra vonatkozik. Szó sincs róla! [...] [Mi az egész] egyházra vonatkoztatjuk, nem Péter egyházára, vagy egy római egyházra [értsd: a római püspökségre], mint ahogy azt a római műveletlenség a maga üres érvényesülési kívánalmaiban szeretné.” (*Phótiosz keleti keresztény főpap írása, 9. század*)

B) „Urunk, Leó pápa üzenetében sürgősen figyelmeztette ezt a Mihályt, de ő nem hallgatott az okos szóra. Ezen felül [...] már korábban a latin szertartású templomokat bezárta, és a latinokat, akiket a kovásztalan kenyér eretnekeinek bélyegzett, tettekkel és szavakkal mindenütt üldözte. Ez olyan méreteket öltött, hogy [...] a Szentszék meg- szégyenítésére [...] [az egész keresztény egyház feje] címet vette fel. Mi azonban nem viselhetjük el a szent és nemeslelkű Apostoli Széknek ezt a hallatlan megszégyenítését és megsértését.” (*Humbertus bíboros, pápai követ beszámolója, 11. század*)

a) Fogalmazza meg a vita tárgyát, amellyel mindkét szerző saját nézőpontja szerint foglalkozik! (1 pont)

.....

b) Adja meg a forrásban említett Mihály nevű személy székhelyét és tisztségét!
(Elemenként 0,5 pont.)

Székhely:

Tisztség:

c) Az ókorban a kereszténységnek öt fő központja alakult ki. A feladatban szereplő források keletkezésekor már csak két központnak maradt jelentősége. Miért vesztette el a jelentőségét a másik három egyházi központ? (1 pont)

.....

d) Mikor került sor az A) és a B) betűjelű forrásban leírtak következtében egyházszakadásra? (0,5 pont)

Évszám:

C) „Azok ugyanis, akik hisznek Krisztusban és szabályszerűen részesültek a keresztség szentségében, már bizonyos – jóllehet nem tökéletes – közösségbe kerültek a katolikus Egyházzal. Azonban köztük és a katolikus Egyház között mind a tanítás és a fegyelem dolgában, mind az Egyház szervezetét illetően több eltérés van, ami nem kevés, s olykor súlyos akadályt jelent a teljes egyházi közösség útjában.” (*A II. Vatikáni Zsinat határozata, 1964*)

e) Melyik állítást támasztja alá a C) betűjelű forrásrészlet a következők közül? Karikázza be az egyetlen helyes állítás sorszámát! (0,5 pont)

1. A keleti és nyugati egyház egyesítése bármikor megvalósítható.
2. A főként szervezeti különbségektől eltekintve mindkét egyház őrzi a hit tisztaságát.
3. A keleti egyház híveit a nyugati egyház eretneknek tekinti.

4 pont	
--------	--

2024-OKTÓBER-MAGYAR-EMELT-2.3

A feladat a lovagi kultúrához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

a) Válassza ki az utasítások közül azokat, amelyek a lovagok kötelességeit rögzítő előírások! Karikázza be a két helyes válasz betűjelét! (Elemenként 0,5 pont.)

- A) „Szabadítsa meg a szentegyházat minden zaklatójától!”
- B) „Ha netán nőt láttok, ne szögezzétek rá szemeteket. Amikor kimentek a monostorból [lakóhelyetekről], nem tilos ugyan nőket látnotok, bűn viszont őket megkívánni, vagy tőlük várni ugyanezt.”
- C) „Saját akaratunk követése pedig azért tilos, mert az Írás azt mondja nekünk: A magad akaratától fordulj el!”
- D) „Védje szorongatásukban az özvegyeket és az árvákat!”
- E) „Az illetlen tréfálkozást pedig és a haszontalan, nevetésre ingerlő szavakat [...] [kerülje]!”

Válaszoljon az F) betűjelű forrásra vonatkozó kérdésekre!

F) „Szükséges ugyanis, hogy Keleten lakozó testvéreiteket, kiknek oly sokszor kért segíségekre szükségük van, sietve segínyt vigyetek. Előzönlötték ugyanis őket a törökök és az arabok. [...] Legyenek most lovagok azok, akik eddig rablók voltak. Most joggal harcolnak a barbárok ellen azok, akik azelőtt testvéreik és rokonaik ellen küzdöttek. Most örök jutalmat nyernek azok, akik eddig kevés pénzért csak zsoldosok voltak. Kettős bérért dolgozzanak azok, akik testük és lelkük kárára vesződtek eddig. Sőt, akik itt szomorúak és szegények, ott mindenben bővelkedők, itt az Úr ellenségei, ott barátai lesznek.” (*Foucher de Chartres krónikájából, 12. század*)

b) Nevezze meg szakkifejezéssel, melyik történelmi eseménysorozatot indította el a forrásban szereplő felszólítás! (0,5 pont)

.....

c) Nevezze meg, kiket ért a szerző az aláhúzott kifejezés alatt! (0,5 pont)

.....

d) Fogalmazza meg röviden, mi volt az a kétféle „bér”, amelyért a lovagok vállalták a harcot! (Elemenként 1 pont.)

1.

2.

4 pont	
--------	--

2024-MÁJUS-MAGYAR-EMELT-2.3

A feladat a középkori szerzetesrendekkel kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

A) „[A szerzetesek] monostorban laknak, rendszabály és apát vezetésével küzdenek.”

B) „A testvérek pedig adjanak alázatosan, teljes alárendeltséggel tanácsot, nézetüket pedig makacsul védeni ne merészeljék, és inkább az apát ítélete legyen a döntő.”

C) „Saját testüket vagy akarataikat sem szabad tulajdon hatalmukban tartaniuk, hanem minden szükségeset a monostor atyjától várjanak. Ne is legyen semmijük sem, amit az apát nem ad, vagy meg nem enged. Mindenük legyen közös, amint írva van, senki se valljon magáénak semmit, se ne tartson jogot semmire.”

D) „A tétlenség a lélek ellensége. Ezért a testvérek a megállapított időben foglalkozzanak testi munkával, más órákban pedig szent olvasmányokkal.”

E) „Az ember mindig őrizkedni fog a bűntől és a vétkektől, nevezetesen a gondolatok, a nyelv, a kéz, a láb, továbbá az önakarát bűneitől, de a test vágyaitól is.”

(A bencés rend szabályzata, 6. század első fele)

Döntse el, mely forrásrészletekre igazak az állítások! Írja a forrás(ok) betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy betűjel többször is szerepelhet. (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	Forrás(ok) betűjelei		
a) A szerzetesek egyik fontos fogadalma (erénye), az engedelmisség jelenik meg benne.			
b) A szerzetesek egyik fontos fogadalma (erénye), a szegénység jelenik meg benne.			
c) A szerzetesek egyik fontos fogadalma (erénye), a szüzesség / tisztaság jelenik meg benne.			
d) A rend jelszavaként használt „imádkozzál és dolgozzál” kifejezést tükrözi.			

*Egy középkori
alapítású monostor
napjainkban*

e) Magyarázza meg, milyen vallási megfontolás alapján építették monostoraikat a képen láthatóhoz hasonló helyekre a bencések! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--